

Bijlage HAVO

2013

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

Opgave 1 Geweld tegen hulpverleners

tekst 1

“Zo’n 80 procent van de hulpverleners is in 2011 bedreigd of mishandeld”

Vlak voor oud en nieuw lanceerde de Stichting voor Ideële Reclame (SIRE) de campagne ‘Handen af van onze hulpverleners’. In radio- en tv-
5 commercials, advertenties en posters wil SIRE geweld tegen hulpverleners aan de kaak stellen. Op de affiches staat dat “zo’n 80 procent van de ambulancemedewerkers, politie-
10 agenten en brandweermannen dit jaar [in 2011, red.] is bedreigd of mishandeld tijdens hun werk”. Ook in het radiospotje wordt dit percentage genoemd. De tv-spotjes tonen een
15 verpleegster die aan haar haren wordt getrokken en een ambulance-medewerker die belagers van zich af moet slaan. Lezeres Marjolein Deuk

tippte de redactie (van NRC Next),
20 omdat ze de commercial “nogal suggestief” vond – en ook lezer Jacco Broek schrijft dat de 80 procent hem “wel erg veel” lijkt.
(...)

SIRE-campagneleider Hans Peters
25 noemt de 80 procent desgevraagd “een interpretatie”. SIRE, zo verduidelijkt hij, is “geen onderzoeksbureau, maar een initiatief vanuit de communicatiebranche”. De zestien
30 reclame- en communicatiemensen in het bestuur van SIRE besloten in 2011 om geweld tegen hulpverleners “aan de kaak te stellen”. Die 80 procent is SIRE’s manier om “de
35 aandacht te trekken”, aldus Peters.
(...)

bron: Berger, L. (2012, 6 februari). “Zo’n 80 procent van de hulpverleners is in 2011 bedreigd of mishandeld”. NRC Next. Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.nrcnext.nl/blog/2012/02/06/next-checkt-zon-80-procent-van-de-hulpverleners-is-in-2011-bedreigd-of-mishandeld/>.

tekst 2

Geweld tegen hulpverleners daalt al jaren

**Volgens de Stichting Ideële Reclame (SIRE) neemt het geweld tegen hulpverleners jaarlijks toe. Het is reden voor een grootschalige campagne, waarin SIRE het beeld schetst dat de onrust in ons land over het geweld
5 helemaal overeen te komen met het rapport van de overheid over het geweld.**

In opdracht van het kabinet is er vorig jaar, net als in 2007 en 2009, landelijk onderzoek gedaan naar de aard en omvang van agressie en geweld binnen de publieke sector. Uit dit onderzoek blijkt dat het percentage slachtoffers is gedaald
10 van 66 procent in 2007 en 65 procent in 2009 naar 59 procent in 2011. (...)

bron: *Geweld tegen hulpverleners daalt al jaren (2012, 4 januari). Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Binnenland/article/detail/3104719/2012/01/04/Geweld-tegen-hulpverleners-daalt-al-jaren.dhtml>.*

tekst 3

Al dat geweld, dat zijn géén incidenten

Het aantal meldingen van geweld tegen hulpverleners rond de jaarwisseling neemt toe. “Niet verbazend”, vindt psycholoog Heilwine Bakker. “We hebben te maken met een groot maatschappelijk probleem.” Bakker begeleidde de afgelopen vijftien jaar honderden hulpverleners die werden geschopt, geslagen of uitgescholden. (...)

Wat is u het meest bijgebleven van de honderden gesprekken die u met hulpverleners heeft gevoerd?
“Dat het bijna nooit om incidenten gaat. De hulpverleners die ik spreek werken vaak al jaren in een geweldsklimaat. Daardoor is de schade ook zo groot: ze voelen zich eenzaam en beschaamd. Velen vragen zich af: waar doe ik dit nog voor?”

naar: Al dat geweld, dat zijn géén incidenten. NRC Handelsblad (2012, 2 januari).

tekst 4

Aanscherping maatregelen terugdringen geweld tegen politie

De ACP¹⁾ is van mening dat een aanscherping van de maatregelen in het terugdringen van het toenemende geweld tegen politiemensen niet langer kan uitblijven. “De berichten over geweld tegen politiecollega’s uit de media, zijn helaas het topje van de ijsberg. Het kabinet en de Tweede Kamer moeten dan ook met vervolgstappen komen. Als ACP hebben wij een aantal voorstellen om dit diepliggende en hardnekkige probleem aan te pakken”, aldus ACP-voorzitter Gerrit van de Kamp. (...)
Om bij te dragen aan oplossingen op korte termijn heeft de ACP de volgende voorstellen:

- De strafmaat en hoogte van boetes zoals tijdens Oud & Nieuw permanent instellen.
- Aanscherping van het lik-op-stukbeleid.
- Vereenvoudiging van het administratiesysteem bij bijvoorbeeld belediging.
- Horeca aanpakken op overlast veroorzaakt door klanten.
- Invoering verbod tot toegang horeca aan daders.
- Minimumstraf invoeren, waarbij een taakstraf niet meer mogelijk is bij dit soort misdrijven.
- Opgelopen lange termijnschade van politiemensen verhalen op de daders. (...)

naar: Aanscherping maatregelen terugdringen geweld tegen politie (2012, 30 januari). Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.acp.nl/de-acp/actueel/nieuws/single-item/artikel/2012/01/30/aanscherping-maatregelen-terugdringen-geweld-tegen-politie/>.

noot 1 De ACP is een politievakbond.

tekst 5

Geweld tegen hulpverlener psychiatrie vaak onbestraft

Geweld tegen hulpverleners in de psychiatrie leidt zelden tot een strafzaak. Van de ruim 2.600 geweldsincidenten die door GGZ-
5 medewerkers werden gemeld in een onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam, kwamen er 70 voor de rechter. (...)
Dat veel geweld onbestraft blijft, komt
10 deels doordat medewerkers in driekwart van de gevallen geen aangifte doen. Ze vinden dat het incident niet ernstig genoeg is of dat het bij hun werk hoort.

15 Van de 704 zaken die wel bij de

politie kwamen, leidde slechts 10 procent tot strafvervolging. Dat is volgens criminologe Joke Harte van de VU opmerkelijk: “Het zijn over-
20 zichtelijke zaken. Het is bekend waar de dader is en er zijn meestal getuigen.”

Harte denkt dat justitie weinig prioriteit geeft aan geweld door
25 psychiatrische patiënten, omdat zij vaak toch al zijn opgenomen. Ook wordt er wellicht te gemakkelijk van uitgegaan dat de dader ontoerekeningsvatbaar is. “Onterecht, want
30 ook iemand met een stoornis kan een geplande aanval doen.” (...)

bron: Stoffelen, A. (2012, 6 maart). Geweld tegen hulpverlener psychiatrie vaak onbestraft. de Volkskrant.

tekst 6

Diversiteit, pluriformiteit en kwaliteit in medialand

(...)

De omroepen, in de jaren twintig door de opkomst van de radio ontstaan, werden door het Zendtijd-
5 besluit van 1930 een integraal onderdeel van het verzuilde Nederlandse medialandschap. (...)

De ontzuiling van de samenleving vanaf de jaren zestig heeft drastische gevolgen gehad voor de media. Aan
10 de pluriformiteit van de omroepen lag niet langer een ideologische basis ten grondslag. De toelating van andere omroepen weerspiegelde niet langer een langs levens- of wereld-
15 beschouwelijke lijnen georganiseerde samenleving. Daarnaast werd het monopolie van de publieke omroepen

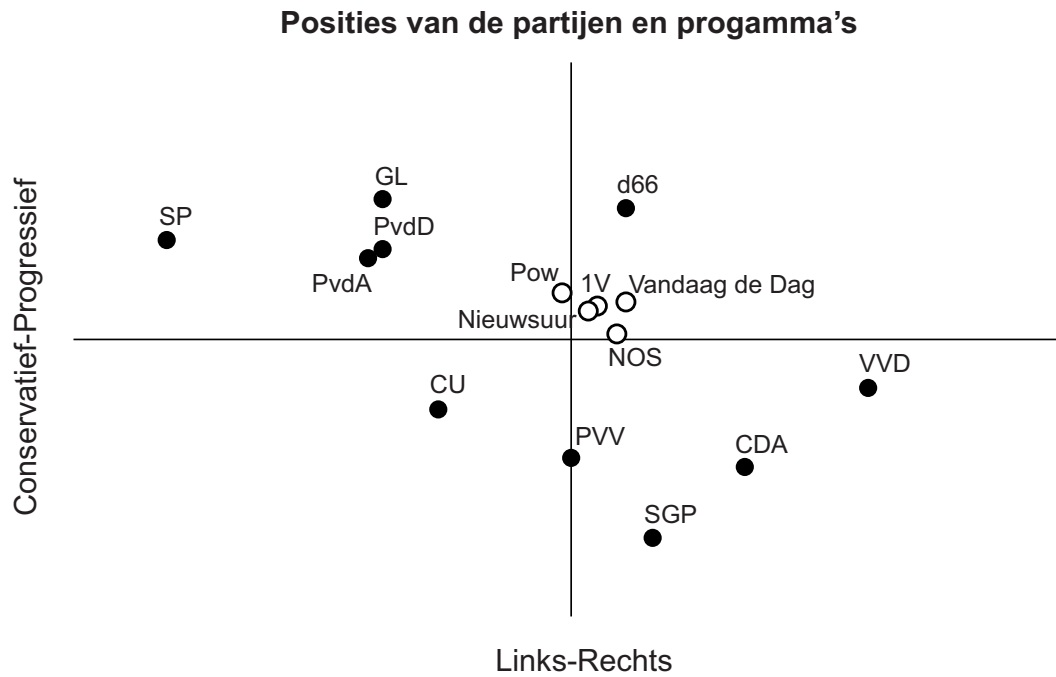
in de jaren tachtig doorbroken door het toestaan van commerciële
20 omroepen. Juist de opkomst van de commerciële televisie heeft de publieke omroep gedwongen na te denken over de eigen functie in de samenleving. (...)

25 Media en politiek zijn met elkaar verweven. Media bieden politici een platform voor het debat over politiek relevante zaken en geven idealiter een indicatie van wat er onder de
30 bevolking leeft. De actualiteitenprogramma's zijn bij uitstek het podium waarop een politicus zich kan profileren. (...)

bron: Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand? (2012, 20 maart, pp. 2 en 13). De Nederlandse Nieuwsmonitor. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.

figuur 1

Politieke oriëntatie van de partijen en programma's

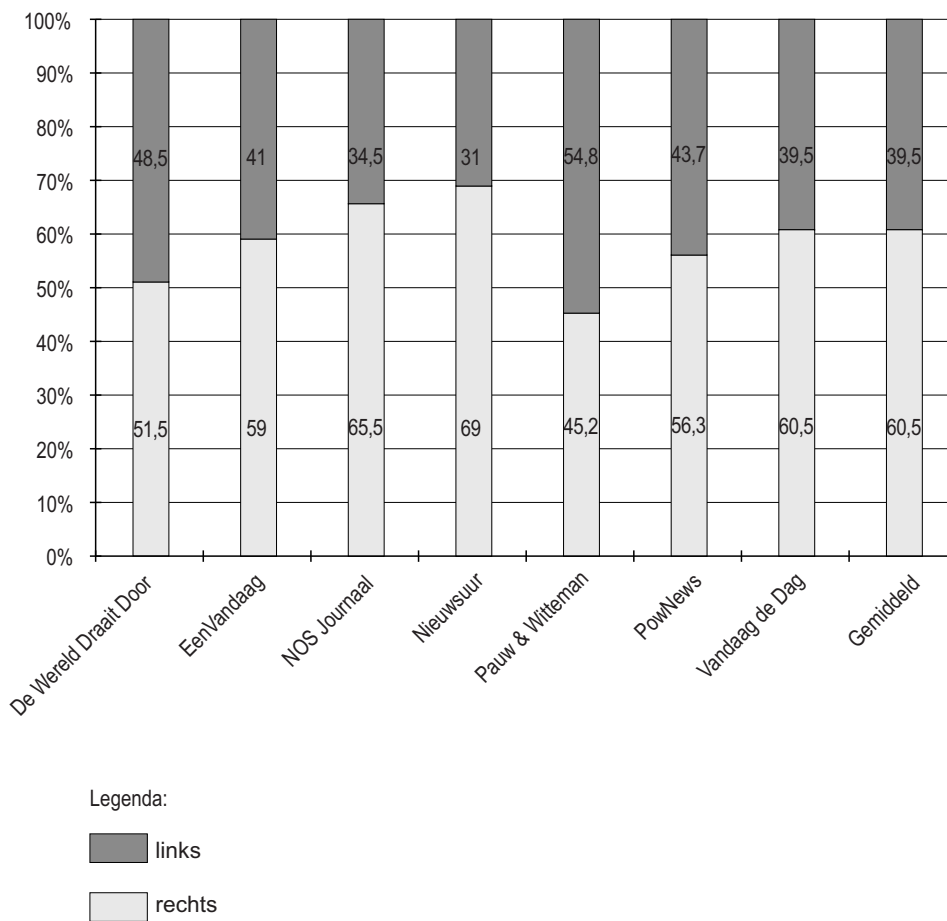

Legenda: 1V = EenVandaag; Pow = PowNews

bron: *Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand?* (2012, 20 maart, p. 18). *De Nederlandse Nieuwsmonitor*. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.

figuur 2

Politici aan het woord in de items, verdeeld over links en rechts

bron: *Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand? (2012, 20 maart, p. 16). De Nederlandse Nieuwsmonitor. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.*

tekst 7

Elfstedenkoorts in medialand

De dooi is ingetreden en de droom op een Elfstedentocht is in rook opgegaan. (...) De afgelopen weken stonden de kranten en tv-programma's bol van de 'Tocht der tochten' en werd ieder detail erover besproken. De dagen na de beslissing van de rayonhoofden om de tocht definitief niet door te laten gaan begon ook de kritiek op de media. In

hoeverre was de journalistiek nou doorgeschooten? (...) Ging de aandacht voor de Elfstedentocht en Ajax ten koste van het nieuws over Syrië of ging het ten koste van ander nieuws? (...) De media-aandacht voor de Elfstedentocht was groot en massaal. De aandacht voor de Elfstedenkoorts is een typisch voorbeeld hoe media

te werk gaan bij het selecteren van nieuws.

(...) Een medium begint en andere media volgen en masse.

- 25 (...) De temperatuur daalt, het E-woord valt en media gaan speculeren. Iedereen bemoeit zich ermee. Media lopen achter elkaar aan om niets te missen. Media zijn actief op
- 30 zoek naar nieuws of maken zelfs nieuws, door actief zelf poolshoogte

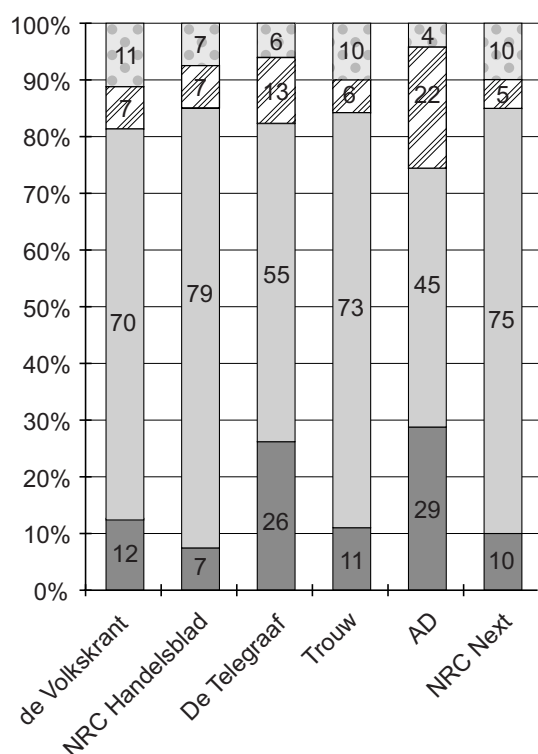
te gaan nemen en meningen te verzamelen die de geruchtenstroom doen toenemen.

- 35 (...) Het nieuws over de Elfstedentocht gaat in de dagbladen enigszins ten koste van de berichtgeving over de Nederlandse politiek, zo lijkt het, maar veel waarschijnlijker is dat het
- 40 ten koste ging van andere kleine gebeurtenissen die nu geen nieuws zijn geworden. (...)

bron: *Elfstedenkoorts in medialand. Nederlandse Nieuwsmonitor (2012, 13 februari, p. 2, 5, 6). Geraadpleegd via http://nieuwsmonitor.net/n/129/Elfstedenkoorts_in_medialand.*

figuur 3

Verdeling van de aandacht per dagblad

Legenda:

- Syrië
- Ajax
- Politiek
- Elfstedentocht

bron: *Elfstedenkoorts in medialand. Nederlandse Nieuwsmonitor*
(2012, 13 februari, p. 4). Geraadpleegd via
http://nieuwsmonitor.net/n/129/Elfstedenkoorts_in_medialand.

Opgave 3 Sleutelen aan de monarchie

tekst 8

Wilders: Koning uit regering, Raad van State en zonder rol bij formatie

Een zo klein mogelijke rol voor het staatshoofd: de PVV wil de rol van de Koning drastisch beperken. Dat blijkt uit een initiatiefwetsvoorstel dat PVV-leider Geert Wilders vandaag openbaar maakte. (...)

De PVV vindt het ongewenst als Nederland zou veranderen in een republiek. Het doel van het wetsvoorstel is 'de monarchie in stand te houden, maar de (schijn van) politieke invloed van de Koning te minimaliseren'.

Wilders wil daarvoor de Koning uit de regering en uit de Raad van State zetten en de rol van het staatshoofd bij de kabinetsformatie geheel af-

schaffen. Maar het Koningschap, mits gemoderniseerd, moet wel blijven, vindt Wilders. "De Koning als staatshoofd staat namelijk voor de eenheid van het Koninkrijk."

Ook de PvdA wil dat de Koning geen deel meer uitmaakt van de Raad van State, zo maakte de partij vorige week bekend. Er is nu een parlementaire meerderheid die de rol van het staatshoofd bij de formatie wil afschaffen. Daarvoor zijn 'slechts' 76 stemmen nodig. Die is er met de PvdA, PVV, GroenLinks, D66, SP en Partij voor de Dieren (samen 91 zetels).

bron: *Timmermans, S. (2011, 1 september). de Volkskrant.*

figuur 4

bron: Collignon J. (2010, 30 oktober). de Volkskrant.

Toelichting

De tekst op het bord luidt:

Beatrix & Zn

your Social Cohesion, our Passion

Knipt al uw linten

Scheepsdoop

Kersttoespraken

Rampentrost

Wuiverijen (algemeen)

vraagt binnen naar onze billijke tarieven

tabel 1

In onderstaande tabel staan resultaten van een opiniepeiling.
 'De Koning krijgt geen enkele rol in kabinetsformaties' (dat gaat dan via de Tweede Kamer).

verticaal gepercenteerd naar	stemgedrag Tweede Kamer 2010							
	allen	PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
voor	47%	75%	46%	20%	68%	35%	57%	50%
tegen	49%	23%	49%	77%	27%	60%	40%	48%
weet niet / geen antwoord	4%	2%	5%	3%	5%	5%	3%	2%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

bron: www.peil.nl.

Opgave 4 Gedoogmacht

tabel 2

partijen	zetels Eerste Kamer 7 juni 2011	zetels Tweede Kamer ten tijde van het Kabinet Rutte I
VVD	16	31
PvdA	14	30
CDA	11	21
PVV	10	24
SP	8	15
D66	5	10
GroenLinks	5	10
ChristenUnie	2	5
SGP	1	2
Partij voor de Dieren	1	2
Onafhankelijke Senaatsfractie	1	-
50Plus	1	-

bron: <http://www.parlement.com/>.

tekst 9

Tekst 9 gaat over de situatie in 2011 toen het kabinet VVD-CDA afhankelijk was van de gedoogsteun van de PVV.

Kabinet kan door met gedoogsteun van SGP

“De SGP is nu een factor van betekenis”, zei CDA-fractievoorzitter Van Haersma Buma.

De uitslag zal bij VVD, CDA en PVV met opluchting zijn begroet.¹⁾ (...) De SGP heeft altijd gezegd het kabinet constructief tegemoet te treden.

De VVD zal echter wel een prijs moeten betalen voor de steun van de SGP. In de Tweede Kamer stelde de SGP als voorwaarde voor steun dat het kabinet de vrijheid van onderwijs handhaaft, de koopzondag niet uitbreidt en op het gebied van medische ethiek een conservatieve koers vaart.

De VVD houdt er in de coalitie de meest afwijkende ideeën op na. Zo is de liberale partij principieel voor zelfbeschikking, ook bij het levenseinde. Het burgerinitiatief Uit Vrije Wil²⁾ dat mensen boven de 70 hulp wil bieden bij beëindiging van hun leven, kan

niet langer op steun van de VVD rekenen. Opmerkelijk aangezien een van de voormalige leiders van de partij, Frits Bolkestein, een van de initiatiefnemers is.

Rutte liet eerder al zien vooral pragmatisch met het liberale gedachtegoed om te gaan. Zo trok hij zijn steun in voor uitbreiding van het aantal koopzondagen. Ook de PVV maakte deze draai. PVV-Kamerlid Dion Graus erkende dat steun van de SGP in de Eerste en Tweede Kamer de reden was van het stemgedrag.

Daarnaast bleek afgelopen weekend tijdens het VVD-congres dat de liberalen zich niet achter het eigen initiatiefwetsvoorstel schaarden om het verbod op godslastering uit de grondwet te halen. VVD-Kamerlid Ard van der Steur zei het voorstel “breder te willen bekijken”. (...)

bron: Trouw Redactie (2011, 23 mei).

noot 1 Opluchting vanwege het bekend worden van de nieuwe zetelverdeling in de Eerste Kamer.

noot 2 Uit Vrije Wil is de naam van een initiatiefgroep die zich inzet voor de stervenshulpverlening aan ouderen met een voltooid leven. Initiatiefgroep Uit Vrije Wil heeft in mei 2010 116.871 handtekeningen aangeboden aan de commissie Verzoekschriften en Burgerinitiatieven van de Tweede Kamer.